

Ghymeskosztolány XI. századi temploma

2009 június 19. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Apátkolos XII. századi temet?kápolnája után – amelyet múlt heti lapszámunkban láthattunk – most a Nyitra környéki Tribecs-hegy déli lábánál fekv? Ghymeskosztolány m?emlék temploma kerül sorra.
Az 1500 lakosú Ghymes község (szlovák neve, Jelenec is szarvast jelent) az észak-magyarországi palócság legnyugatibb szórványához tartozik, lakóinak több mint 90 százaléka magyar. A falutól északra, 504 méter magas hegyormon látható a IV. Béla király (1235–1270) engedélyével a Hont-Pázmány nembeli András mester által épített Ghymes-vár fest?i romja. Az 1253-tól készült er?sség – amelyet a középkortól András fia Ivánka gróf utódai, a Forgáchok birtokoltak – a XIV. századra tekintélyes bels? tornyos fellegvárrá fejl?dött. A híres grófi család egészen 1848-ig lakta, ezután a faluban lév? reneszánsz kastélyukba húzódtak le. Végül 1945-ben veszítették el végképp ghymesi uradalmukat, s ett?l fogva romladozik az egykor büszke végvár.
Ghymest?l hat kilométerre északra, patakvölgyben futó mellékúton közelíthet? meg Kosztolány (Kostolany pod Tríbecom). Az alig ötszáz lelkes településen szlovákok élnek, az Árpád-kori magyar helynév a templom jelentés? „kostol” szóból ered. 1113-ból maradt fenn írásos emléke, amikor egyházas faluként a Zobor-hegyi bencés apátság tulajdona volt. A község szélén, erd?s hegyoldalon álló Szent György-templom tehát a történelmi Magyarország egyik legrégibb, ma is meglév? temploma. Els? építési korszaka a XI. század derekára esik, ekkorról származik a keskeny keleti szentély és az alig szélesebb, rövid hajó. El?bbi boltozott, a hajót gerendás síkmennyezet fedi. A déli oldalon és az egyenes szentélyzáró falon archaikus tölcsérablakok nyílnak. Az 1050 körül keletkezett – a tatárjárást e félrees? helyen szerencsésen átvészelt – épülethez az 1250-es években egy szélesebb hajószakaszt toldottak nyugat felé. A két pilléren nyugvó urasági karzat a minden bizonnyal a b?vítést elrendel? kegyúr, az említett András mester személyéhez köthet?. Az új épületrész déli oldalán látható az egyszer?ségében is pompás k?keretes kapuzat.
A templombels? nemzetközi hír? látnivalói a falképek. A szentély dongaboltozatán lév? két töredékes angyalalak talán még a XI. századból való, a többi az 1100–1200-as évekre datálható. A szinte preromán stílusú, bizáncias jelleg? freskók megkapóak, ámde itthoni tudós szakíróink felhívják a figyelmet a csehszlovák restaurátorok beavatkozásaira. A Trianonban Szlovákiának ítélt Fels?-Magyarországon az 1930-as években er?s pánszláv indíttatású „tudományos” igyekezettel próbálták pótolni a „nagymorva” ókeresztény kultúremlékek zavaró hiányát, ezért Dévényt?l Nyitrán át Zemplénig er?ltetett kutatásokat, restaurálásokat, régészetileg meg nem alapozott „rekonstrukciókat” végeztek. A kosztolányi képek kés?bbi ciklusainak hitelessége is ennek az archaizáló rajztanári manipulációnak esett áldozatul.
E középkori falfestmények – és a 950 éves templom – szépsége így is leny?gözi a látogatót.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló